

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА БИЗНЕС СЕКТОРА ВЪРХУ ПРАВАТА НА ДЕЦАТА В БЪЛГАРИЯ

Основни констатации и препоръки

2020 г.

„КОГАТО ЕДИН МЛАД ЧОВЕК ИМА АМБИЦИЯ И НАМЕРИ БИЗНЕС КОМПАНИЯ, ОТВОРЕНА ЗА ЦЕЛИТЕ И ЖЕЛАНИЯТА МУ, КОГАТО АМБИЦИЯТА СРЕЩНЕ ПОДХОДЯЩА ВЪЗМОЖНОСТ, МОЖЕ БИ КЛЮЧЪТ (ЗА БЪЛГАРИЯ) ЩЕ БЪДЕ НАМЕРЕН“ – Нора, 24 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Ситуационният анализ „Въздействието на бизнес сектора върху правата на децата в България“, който се проведе през м. март-май 2020 г., е **първото подобно проучване в България**.

Целта му е да допринесе, от една страна, за разбирането на това доколко правата на децата, като неразделна част от правата на човека, се съблюдават от българския бизнес, а също и като практическо приложение на корпоративната отговорност. И от друга - да определи ролята на основните заинтересовани страни в този процес.

Целта на ситуационния анализ е да се анализира актуалното състояние на правата на децата в българския бизнес, а именно:

- ▶ дали бизнес средата позволява упражняването на правата за всички деца;
- ▶ идентифициране на пречки/затруднения в бизнес сектора, които водят до лишаване на децата от права;
- ▶ идентифициране на секторите с най-голямо потенциално въздействие върху икономиката и правата на децата;
- ▶ изследване на прякото и непрякото въздействие на набелязаните бизнес сектори върху правата на децата и свързаните с това въздействие рискове.

ПРАВАТА НА ДЕЦАТА И БИЗНЕСА

„За успешния предприемач съдим не само по размера на неговите операции, броя на служителите или компаниите му. Той трябва да бъде съден по делата си; щедър човек, който е достигнал до етапа, в който инвестира от собствения си капитал за дадена кауза“ – Константин, 16 г.

Днес възможността за системна промяна вече не е само в ръцете на правителствата и международните организации, тъй като бизнес секторът разполага с несравними умения, ресурси и обхват. Компаниите, независимо от размера и индустрията, могат да изиграят решаваща роля за формирането на по-устойчив свят за подрастващите днес и утре. Ето защо не е изненадващо, че децата са най-предпочитаната кауза за КСО проекти на българските компании.

Българският бизнес обаче все още не осъзнава как дейността му се отразява върху децата и техните права.

Децата са **ключова заинтересована страна за бизнеса** в качеството им на потребители, членове на семействата на служители, млади работници, бъдещи служители и бизнес лидери. Те са част от общността и средата, в които дадена компания оперира. Чрез фирмените продукти и услуги, вериги за доставки, производствени и маркетингови методи и практики на дистрибуция, както и чрез въздействието им върху околната среда и инвестициите в местните общности, компаниите оставят отпечатък върху живота на децата, който може да бъде положителен или отрицателен. Освен това, бизнесът като източник на технологии и иновации, със значителния си обхват, обществена позиция и влияние, не трябва да се пренебрегва.

Фигура 1. Въздействие и влияние на бизнеса върху децата (Източник: УНИЦЕФ)

Бизнесът като **работодател**

- Достоен труд
- Съобразено със семейството работно място

Бизнесът като **доставчик на стоки и услуги**

- Подобрено предоставяне на услуги
- Подкрепа за децата по време на извънредни ситуации

Бизнесът в **общността** и спрямо **околната среда**

- Подкрепа на достъпа до услуги в общността
- Влияние на замърсяването върху здравето и развитието

Бизнесът като източник на **технологии и иновации**

- Впрягане на големите данни
- Иновативни цифрови решения за децата и семействата

Гласът и влиянието на бизнеса

- Застъпничество за политики
- Сила и обхват на корпоративните медийни канали

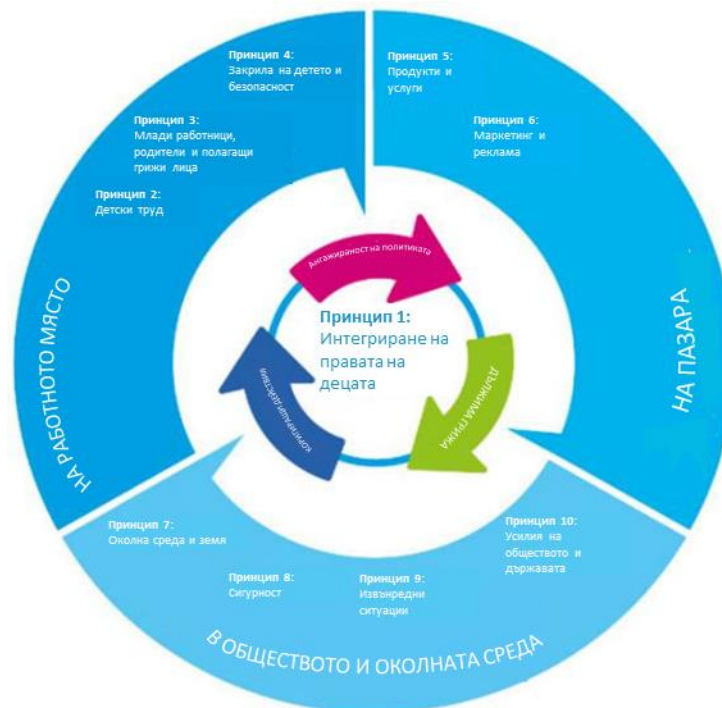
Предвид това колко са важни децата за бъдещето и устойчивостта на България, в противовес на съществуващите КСО инициативи, е идентифицирана необходимост от по-добро разбиране, насърчаване и подкрепа на въздействието на бизнеса върху правата на децата.

В тази насока е необходимо да се повиши общото познаване и прилагане на „Правата на децата и принципите на бизнеса“ (ПДПБ) в българския бизнес сектор.

Осъзнавайки необходимостта от по-голяма видимост на правата на децата, организациите „Спасете децата“, Глобалният договор на ООН и УНИЦЕФ обединиха усилията си, за да разработят през 2012 г. „Правата на децата и принципите на бизнеса“. ПДПБ призовава бизнеса да въведе подходящи политики и процеси, включително ангажираност по отношение на политиките и процедура за надлежна проверка, за да се обърне внимание на потенциалните и действителните въздействия върху правата на децата на работното място, на пазара, в обществото и околната среда, всяко от които засяга децата и правата им по различен начин:

- ▶ **На работното място:** Компаниите трябва да осигуряват достойна работа за млади работници, родители и лица, които полагат грижи за друг (като зачитат правата на младите работници и осигурят работно място съобразено със семейството) и да гарантират защитата и безопасността на децата във всички бизнес дейности и фирмени помещения.
- ▶ **На пазара:** Компаниите трябва да гарантират, че техните продукти и услуги са безопасни, трябва да се стремят чрез тях да подкрепят правата на децата и да използват маркетинг и реклама, които зачитат и подкрепят правата на децата.
- ▶ **В обществото и околната среда:** Компаниите трябва да зачитат и подкрепят правата на децата, свързани с околната среда, придобиването и използването на земя, а в условията на прилагане на мерки за безопасност трябва да помагат за защитата на децата, засегнати от извънредни ситуации, и да укрепват усилията на местната общност и правителството за защита и осъществяване на правата на децата.

Фигура 2. Правата на децата и принципите на бизнеса (Източник: УНИЦЕФ, „Спасете децата“ и Глобалният договор на ООН, 2012 г.)

МЕТОДОЛОГИЯ

Анализът на ситуацията е проведен по метода на емпиричните изследвания, който включва **документно и качествено проучване**. Отправната точка е анализът на българската бизнес среда през обектива на политическия, икономическия, социалния, технологичния и екологичния контекст (т.нар. **PESTE**). От този анализ стават ясни силните и слабите страни, възможностите и заплахите (т.нар. **SWOT анализ**), **свързани с бизнес средата, които засягат децата и техните права в България**. Впоследствие преглед на документи са оценени актуалните **КСО практики** и актуалното състояние по отношение на постигането на **Целите за устойчиво развитие (Глобалните цели), засягащи децата**. Той включва анализа, проведен от УНИЦЕФ България, неправителствени организации (НПО) и академичните среди, за да се разберат по-добре двигателите на корпоративната отговорност към децата и евентуалните трудности.

Отношението на младежта към бизнес средата и бъдещите перспективи, които предлага бизнес секторът, корпоративната отговорност към децата и извънредната ситуация с COVID-19 се представят от гледна точка на младите хора, получена чрез **фокус група**, организирана от УНИЦЕФ България.

Българският бизнес сектор е оценен от гледна точка на цялостното му представяне и потенциал за икономиката, точките на пресичането му с правата на децата (въздействие на бизнес операции, продукти, услуги за деца) и/или потенциала му за засилване на досега с децата чрез основните му активи. В резултат се очертават профилите на седем сектора – **(1) Информационни и комуникационни технологии (ИКТ)**, **(2) хранително-вкусова промишленост и селско стопанство**, **(3) финанси**, **(4) туризъм**, **(5) медии**, **(6) текстилна промишленост** и **(7) добивна промишленост**. Горепосочените бизнес сектори бяха обект на допълнителен анализ като комбинация от документален преглед и полуструктурирани интервюта с изпълнителните директори/КСО мениджъри на някои от водещите компании в сектора, за да се разберат по-добре бизнес политиките и стратегиите, които засягат правата на децата и задвижват дейностите, свързани с корпоративната отговорност в секторите. Инструментите и насоките на УНИЦЕФ бяха приложени за оценка на прякото и непрякото отраслово въздействие върху правата на децата в сферата на работното място, пазара, общността и веригата на доставки и свързаните с тях рискове за децата и общностите по веригата на стойността.

И накрая, за добивните сектори бяха очертани възможностите за сключване на партньорства, които създават споделени ценности както за децата, така и за дружествата. УНИЦЕФ определя споделената стойност като партньорства, които постигат социално въздействие в мащаб и осигуряват стратегическа икономическа стойност за бизнеса, като разглеждат как основните бизнес операции, практики, умения и ноу-хау на частния сектор могат да подкрепят правата на децата и да постигнат Глобалните цели.

Партньорствата със споделена стойност (ПСС) между бизнеси и организации, подкрепящи правата на децата, могат да бъдат открити в инициативи за застъпничество, бизнес практики, основен бизнес и активи, като прилагат различни модели на финансиране.

Фигура 3: Къде бизнесът може да открие споделени ценности с децата и техните права (Източник: УНИЦЕФ, 2019 г.)

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

„Българският бизнес сектор е като дърво с разклоняващи се клонове“ – Нора, 16 г.

Бизнес климатът е благоприятен за инвестиции, а **икономиката на страната** е стабилна, макар и енергийно неефективна и податлива на външни сътресения от страните партньори износителки. БВП бележи тенденция към нарастване през последните години, но също така зависи от туризма, поради което в средносрочен план ще се сблъска с предизвикателствата на кризата с COVID-19.

Значителните регионални различия, неравенствата в доходите и отрицателните демографски тенденции допринасят за бедността и силните миграционни тенденции, които имат обратно **въздействие върху пазара на труда**, където е очевидна липсата на квалифицирана работна ръка. Въпреки глобалните тенденции към **цифровизация**, като изключим град София, останалата част от страната изостава, като умерените цифрови умения на младите хора и слабото използване на цифрови услуги както от бизнеса, така и от населението са обезпокоителни. Въпреки че Европейската комисия подчертава необходимостта от растеж на производителността, инвестиции в иновации и научноизследователска и развойна дейност, малко внимание се отделя на **стартиращите бизнеси и младежкото предприемачество**.

Особено впечатляващо е **разминаването между младежта и бизнес сектора**, което се задълбочава от остарелите учебни програми – положението е добре илюстрирано от констатациите в младежката фокус група.

„Образованието трябва да има практическа насоченост и да обслужва бизнеса директно“ – Милена, 18 г.

Независимо от това, **младите хора имат големи очаквания към бизнеса**, тъй като представляват членове на семейството на служители, бъдеща работна сила, потребители и членове на местната общност. Българската младеж има какво да предложи на бизнес сектора – идеи, креативност, нов начин на мислене, устойчивост. И все пак бизнес секторът трябва да отвори врати за тях чрез различни програми за подкрепа и сътрудничество, пряко или чрез образователни институции.

„Възможностите, които младежите получават от компаниите, са все още ограничени; много мои връстници са нетърпеливи да опитат да получат представа как да продължат живота си и да видят какво би ги интересувало, но само няколко бизнеса в България биха го направили“ – Константин, 16 г.

България беше една от първите страни в ЕС, която популяризира **националната стратегия за КСО**. И все пак в най-новата версия на стратегията, макар и свързана със социално-икономическите цели на страната и съответните Глобални цели, не се споменава насърчаването на свързаната с децата корпоративна отговорност и правата на децата в бизнеса. Това е обезпокоително предвид отрицателните демографски тенденции, нивата на бедност и несъответствията между уменията сред младите хора. При това **бизнес секторът е основният участник в постигането на Глобалните цели**, тъй като в Програма 2030 се подчертава, че бизнесът е ключов играч при прилагането, инвестирането и постигането на устойчиво развитие. В този контекст новата парадигма на бизнеса в ерата на Глобалните цели е „споделената отговорност“. Тя изисква колективни действия, отговорност, ресурси и партньорство между всички основни заинтересовани страни – бизнес, местна общност и гражданско общество. Основната цел на подобно партньорство е намирането на решения, които да ангажират правителствата за осигуряват ефективни услуги и защита на правата на децата.

Предвид това колко са важни децата за бъдещето и устойчивостта на страната, в противовес на отбелязаните КСО инициативи и трудности, е идентифицирана необходимост от по-добро разбиране, насърчаване и подкрепа на въздействието на бизнес сектора върху правата на децата.

Повишаването на осведомеността относно **„Правата на децата и принципите на бизнеса“ (ПДПБ) в българския бизнес сектор** е решението, което води до ангажираност към политиките, оценка на въздействието и интегриране на правата на децата в нефинансовите показатели или доклади за устойчивост.

Анализът на бизнес сектора в България показва, че неговата сила и въздействие не е за пренебрегване. Той представлява по-голямата част от БВП на страната, работните места,

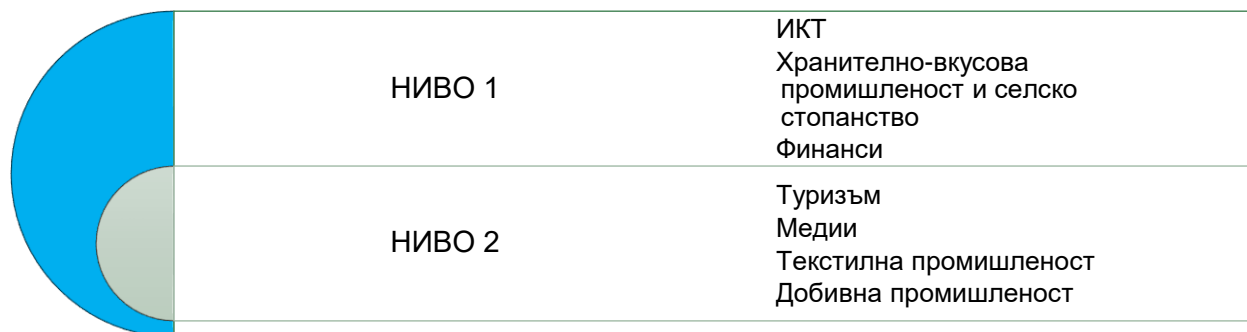
активите и капитала. Мащабът и обхватът на бизнеса означават, че той без съмнение има значителна власт и влияние в обществото, което може да има положително или отрицателно въздействие върху живота на децата в България. Големите компании могат да повлияят на правата на децата чрез застъпничество, формиране на предпочитанията на потребителите, връзката им със служителите и опазването на околната среда. Малките фирми, които са и най-многобройни, играят съществена роля в местните общности и за запазване на семейните ценности. И преди всичко, бизнесът може да повлияе положително на държавните политики, свързани с образованието, здравеопазването и защитата на децата.

Що се отнася до седемте стратегически бизнес сектора през призмата на тяхното въздействие върху икономиката и правата на децата, в анализа са идентифицирани затрудненията при прилагането на правата на децата във функционално, организационно и бюджетно отношение.

- ▶ **Функционално затруднение** пред правата на децата в бизнеса:
  - ниска информираност (и следователно, интерес) на изпълнителните мениджъри за това как бизнесът (може да) оказва осезаемо положително и отрицателно въздействие върху децата, която е резултат от невъзможността да се обвържат правата на децата с бизнес резултатите.
- ▶ **Организационно затруднение** пред правата на децата в бизнеса:
  - **липса на капацитет и ноу-хау** в екипа по КСО, с който се занимават най-вече отделите по корпоративни комуникации, поради което във фокуса на основните дейности остават изграждането на положителна репутация и фирмен бранд.
- ▶ **Бюджетно затруднение** пред правата на децата в бизнеса:
  - бизнес средата, допълнително отслабена от кризата с COVID-19, ще започне да ограничава финансирането на проекти за КСО проекти, насочени към деца.

И накрая, анализът предлага разпределение на бизнес секторите със стратегическо значение за икономиката в две категории.

Фигура 4. Сектори, разпределени по икономическа значимост и правата на децата в България

Ниво 1 включва секторите, които трябва да бъдат пряко ангажирани с насърчаването на правата на децата в България:

- тези сектори не увреждат децата и техните семейства чрез работното място, което показва секторна зрялост;
- основната област на въздействие върху правата на децата идва от пазара, който съответно има способност за промяна и подобряване на продукти и услуги, навици и поведение при пазаруване;
- показват високо ниво на стратегическа и системна корпоративна отговорност;
- предлагат най-значимата възможност за създаване на споделена стойност между водещи участници в сектора и организации, които подкрепят децата и техните права.

Макар и напреднали в конкретни области на въздействие, секторите от **ниво 2** следва да се ангажират избирателно в онези области, които водят до лишения за децата или предоставят възможности за насърчаване на правата на децата, въз основа на маркираните възможности за споделена стойност.

ПРЕПОРЪКИ ЗА КЛЮЧОВИТЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Препоръките за насърчаване на правата на децата в българския бизнес сектор се основават на идентифицираните бизнес сектори със стратегическо значение за икономиката, актуалното състояние на корпоративната отговорност към децата, Глобалните цели и идентифицираните в SWOT анализа липси за страната.

Те са изготвени за всяка от основните заинтересовани страни, които влияят върху правата на децата и имат ключов интерес в резултатите от правата на децата.

ПРАВИТЕЛСТВО И ПЪРВИЧНИ НЕЗАВИСИМИ ИНСТИТУЦИИ

„Законите в тази държава затрудняват предприемача да се ангажира с каузи за деца. Ако това се промени, бизнесът ще дава повече възможности на младите хора, което ще доведе до тяхното включване, натрупване на опит и избор на кариера“ – Мишо, 17 г.

- ▶ Макар Националната стратегия за КСО да е свързана със социално-икономическите цели на страната и свързаните с тях Глобални цели, в нея не се говори за стимулиране на КСО дейностите, насочени към децата. В рамките на стратегията въздействието на бизнес сектора върху правата на децата трябва да се включи и уточни допълнително в плана за действие до 2021 г., като се раздели на четирите области на въздействие – на работното място, на пазара, в общността и околната среда.
- ▶ Приемане на Националния план за действие за бизнеса и правата на човека (НПД) за пълно прилагане на Ръководните принципи на ООН за бизнеса и правата на човека, в съответствие с практиката на ЕС. В идеалния случай НПД трябва да бъде интегриран в Националната стратегия за КСО или ако е независим документ – да бъде свързан с нея.
- ▶ Въпреки че съществуват определени фискални стимули (приспадане на корпоративен данък върху доходите за стипендии, дарения за благотворителни институции и лечение на деца; освобождаване от ДДС за образование, спорт и здравеопазване), следва да се обмислят допълнителни законодателни стимули за компаниите, инвестиращи в системни програми за корпоративна социална отговорност (КСО) спрямо децата. Тези

стимули трябва да бъдат обвързани с областите с лишения в страната, напр. за стипендии (особено за наука, технология, инженерство и математика (STEM) и селскостопански стипендии), научноизследователска и развойна дейност, проекти за екологични иновации към университети, младежко предприемачество.

- ▶ Въвеждане на по-гъвкави модели на работа в трудовото законодателство с цел насърчаване и стимулиране на съобразени със семейството работни места и баланс между професионалния и личния живот въз основа на положителния опит, придобит по време на избухването на COVID-19. Примерите могат да включват промени в рамките на трудовото законодателство, моделите на работа от къщи, гъвкаво работно време, допълнителни стимули за родителски отпуск за бащите, специална подкрепа за деца и членове на семейства на служители, като трябва да обхващат и сезонните работници в туризма и селското стопанство. Служителите прекарват по-малко време със семействата и децата си, а промяната в законодателството косвено би допринесла за намаляване на насилието онлайн, детското затлъстяване, ранното детско развитие и здравословния начин на живот в семейството.
- ▶ Към момента повечето видове социална инфраструктура и услуги се възлагат чрез обществени поръчки, а проекти за ПЧП в здравеопазването и образованието все още не са изпълнени. За стимулиране на проектите в тези области – и особено в слабо развитите части на страната, е необходима подробна оценка на въздействието, регулаторен и пазарен анализ на условията за ПЧП, прилагане на необходимите изменения в действащото законодателство, разработване на специализирана работна група за ПЧП и план за действие.
- ▶ Увеличаване на броя и териториално разширяване на професионалните училища, участващи в дуално обучение, и актуализиране на учебните програми спрямо нуждите на пазара на труда.
- ▶ Актуалните учебни програми, въпреки усилията на правителството, все още изостават спрямо нуждите на пазара на труда. Министерството на образованието трябва да помисли за създаване на смесена работна група от консултанти за младежи, представители на бизнес сектора (напр. от комисиите по човешки ресурси на бизнес асоциациите) и ИТ компании, за да получи техните коментари и предложения за модернизиране и подобряване на учебните програми и прилагане на концепцията за дигитална класна стая на практика.
- ▶ Прилагане на напредничави правителствени политики, насочени към подкрепа за младите предприемачи, разпределяне на средства за младежко предприемачество в държавния бюджет (напр. чрез фонда за развитие на младежта), за да се помогне на младите хора да започнат собствен бизнес, със специален акцент върху селските райони.
- ▶ Разработване на национална политика за кръгова икономика и план за действие, който би имал потенциала да интегрира икономически неактивното население на пазара на труда и да смекчи регионалните различия, като по този начин подпомогне семействата косвено чрез намаляване на бедността.
- ▶ Интегриране на правата на детето в процесите за обществени поръчки.

БИЗНЕС СЕКТОРЪТ

„Бизнесът трябва да бъде свързан с университетите, защото желязото трябва да се кове, докато е горещо. Когато им покажете възможности за работа, младите хора няма да мигрират в чужбина“ – Нора, 24 г.

- ▶ Основната констатация на младежката фокус група е значителното разминаване във възприетията на бизнеса и младите хора с реалностите в България. Това разминаване се изразява съответно в липса на квалифицирана работна ръка и косвено допринася както за миграцията, така и за изтичането на мозъци. Ето защо отговорност на всяка успешна компания в страната, независимо от произхода на капитала, размера и собствеността ѝ, е да предлага младежки образователни програми под формата на стипендии, наставничество, учебни посещения, стажове, обучения за социални умения/повишаване на квалификацията и активно да установява сътрудничество с училища и факултети чрез провеждане на хакатони, състезания, иновационни проекти и младежко предприемачество. За последното следва да бъдат осигурени пакети за подкрепа, които да съчетават обучение, достъп до финансиране и наставничество.
- ▶ Засилване на гласа на бизнеса сред застъпниците за образователна реформа и инвестиции (напр. в образователна инфраструктура, технологии, платформи, ресурси, ръководени от работодателите иновации в създаването и предоставянето на образование и обучение) – включително партньорство с правителства, за да се гарантира, че създаването и предоставянето на образование и обучение е в крак с променящите се нужди на пазара на труда.
- ▶ Извършване на оценки на бизнес въздействието върху правата на децата в сферата на работното място, пазара, общността и околната среда, както и интегриране на правата на децата в корпоративни политики, кодекси за поведение и нефинансова отчетност или доклади за устойчиво развитие.
- ▶ В резултат на наученото от COVID-19, разработване на кризисни процедури, които защитават и зачитат децата и семействата в условията на извънредна ситуация, въз основа на Принцип 9 от „Правата на детето и принципите на бизнеса“.
- ▶ Предвид нуждите и тенденциите в цифровизацията в страната и в противовес с ниската дигитална грамотност сред децата и младежите, в КСО програмата на компаниите, занимаващи се с цифровизация трябва да бъде включена необходимостта от ограничаване на дигиталното разделение (икономическо и териториално) и онлайн насилията. Освен това ИКТ секторът е неизползван ресурс, способен да предостави иновативни решения (големи данни, изкуствен интелект, автоматизация, интернет на нещата, виртуална реалност, блокчейн технологии, дронове, мобилни приложения) и ключова дигитална инфраструктура в областта на здравеопазването, образованието и социалната защита. Сътрудничеството между УНИЦЕФ България и ИКТ сектора може да помогне за идентифицирането, създаването на прототипи и мащабирането на технологии и иновации за деца, както и да подкрепи приемането на общи етични правила.

- ▶ Бизнес познанията, технологиите и достъпът могат да осигурят нови, иновативни отправни точки в подкрепа на публичния диалог, ангажирането на общността и подрастващите, застъпничеството, дейностите по промяна на социалните норми и поведение (напр. справяне със стигмата и дискриминацията и насърчаване на приобщаването и участието на деца с увреждания).

БИЗНЕСЪТ И АСОЦИАЦИИ В ОБЛАСТТА НА КСО

„Успешният бизнесмен не трябва да се преценява по размера на неговата компания, броя на служителите му, броя на сградите, които е построил, или броя на предприятията. За него трябва да съдим по делата му. Това означава да се игнорира основният икономически принцип, т.е. печалбата, в името на моралните и социални цели“ – [Константин, 16 г. и Мишо, 17 г.](#)

- ▶ Повишаване на осведомеността относно правата на децата и бизнеса
  - Продължаване на проекта за нефинансова отчетност на БТПП, БСК и АИКБ с „Правата на децата и принципите на бизнеса“ (ПДПБ), въз основа на насоките на УНИЦЕФ за включване на правата на децата в доклади, базирани на стандартите на Глобалната инициатива за отчетност.
  - С оглед повишаване на интереса на бизнес общността към ПДПБ, би било изгодно анализът да се включи в някои от значимите национални бизнес награди, свързани с корпоративната социална отговорност.
- ▶ Насърчаване на съобразена със семейството работна среда
  - Популяризиране и насърчаване на най-добрите примери за съобразени със семейството работни места сред бизнес асоциациите и награждаване на най-добрите и иновативни практики на техните членове.
  - Провеждане на проучване на съобразени със семейството практики и политики в бизнес сектора в партньорство с УНИЦЕФ България. Констатациите следва да се комбинират с проучване сред младежта за въздействието на работното място върху децата. Използване на проучването за събиране на добри практики и тяхното популяризиране като вдъхновение и генератор на идеи за другите, особено за МСП.

УНИЦЕФ БЪЛГАРИЯ

„Поради ограничените възможности, които получаваме от българския и международния бизнес, хората с увреждания или в уязвима ситуация дават от себе си 300 пъти повече и са на върха във всичко, което правят. Преживях това, че бях отхвърлена от работодателя ми, и тогава УНИЦЕФ ми помогна. Не всеки обаче има такъв късмет“ – [Милена, 18 г.](#)

- ▶ Разработване на дългосрочен план за застъпничество с цел ангажиране на правителството да признае ролята и отговорностите на бизнеса при инвестиране в благосъстоянието на децата.
- ▶ Бизнесът е важна част от програмното планиране и резултатите на УНИЦЕФ. Ангажиментите с бизнеса от програмна гледна точка включват бизнеса като доставчик на услуги за деца, като защитник на правата на детето и като технически партньор при

натрупването на доказателства. В това отношение е необходимо да се използва гласът, влиянието, обхватът, опитът и основните активи на бизнеса, съвместно да се разработят и използват професионални и технологични решения за програмни предизвикателства, да се намери решение за бизнес практики, които застрашават правата на децата, и да се постигнат програмни резултати, като се обърне внимание на въздействието на бизнеса върху децата.

- ▶ Идентифициране на споделената стойност в съществуващите корпоративни партньорства с цел разширяването им. Това означава изучаване на начините, по които основните бизнес операции, умения, ноу-хау и глас на партньорите от частния сектор могат да помогнат за изпълнението на ангажиментите на УНИЦЕФ България към децата и постигането на Глобалните цели. Например, как може да се постигнат иновации на основни бизнес услуги или продукти в полза на децата или да се използват корпоративни знания, опит и данни за подобряване на разработването и изпълнението на дадена програма. От гледна точка на УНИЦЕФ тези партньорства трябва да се ръководят от максималното им въздействие върху децата, а от гледна точка на партньорите ползите могат да бъдат под формата на финансова възвръщаемост на инвестициите, подобрен имидж и устойчивост на бизнеса.
- ▶ УНИЦЕФ България трябва да се препозиционира като неразделна и адекватна част от бизнес общността. Необходимо е активно участие във всички съответни събития за бизнес и корпоративна отговорност, конференции и кръгли маси. Крайната цел на УНИЦЕФ е да се превърне в партньор при взимането на решения от бизнес общността относно правата на детето и по проектите за корпоративна социална отговорност, насочени към децата.
- ▶ Използване на отличните контакти, които УНИЦЕФ България има с медиите (както традиционни, така и социални), с цел представяне на истории за правата на децата в бизнеса. Прилаганите формати и теми трябва да се доближават до дневния ред на бизнеса – политики на работното място, съобразени със семейството, защита на правата на децата чрез продукти и услуги, полови стереотипи в рекламата, дигитален маркетинг и деца, как да си сътрудничим с децата като заинтересовани страни и т.н.
- ▶ Провеждане на изследване сред системно значими и отговорни компании в България относно осведомеността им за ПДПБ и прилагането им в тяхната бизнес практики, политики и процедури. Съчетаване на констатациите от бизнеса с проучване сред децата и техните възгледи за българския бизнес сектор. Успоредно с изследването събиране на примери за добри практики от четирите области на въздействие и популяризирането им в партньорство с медиите и чрез медийните канали на УНИЦЕФ България. Изследването ще бъде трамплин за въвеждането на правата на децата в бизнес политиките, тъй като ще покаже на дружествата, че те вече са въвели определени инициативи и политики, и ще им позволи да се сравнят с други представители от сектора.
- ▶ Въздействие върху промените в бизнес политиките и практиките чрез образование и професионална подкрепа за компаниите, които въвеждат ПДПБ. Следва да се наблегне на:
  - Секторно обучение за водещите компании от сегмента на ниво 1, подкрепено от семинари, разработени конкретно за отделните компании, глобални справочни и

онлайн инструменти, насоки и методологии на УНИЦЕФ. УНИЦЕФ България следва да може да подпомогне компаниите при извършването на оценка на бизнес въздействието върху правата на децата в сферата на работното място, пазара, общността и околната среда и да интегрира правата на децата в корпоративни политики, кодекси за поведение и нефинансови отчети.

- Работа с рекламодатели и издатели с цел популяризиране на отговорно съдържание, платформи и маркетингова инфраструктура, която предпазва децата от експлоатация и защита техните права.
- МСП представляват най-значителната част от икономиката, но са изправени пред ограничен капацитет. Обмисляне на създаване на менторска група, състояща се от членове на асоциациите в областта на КСО, шампиони по корпоративна социална отговорност от бизнес сектора и УНИЦЕФ България, които да могат да работят задълбочено с избрани МСП, директно или чрез специални програми.
- ▶ Създаване на онлайн платформа/база данни с добрите КСО практики към децата (в сътрудничество с някои от водещите асоциации в областта на КСО), която да се

*„ПРЕДСТАВЕТЕ СИ, ЧЕ СТЕ В АСАНСЬОРА И ТАМ СРЕЩАТЕ УСПЕШЕН БЪЛГАРСКИ
ФИРМЕН МЕНИДЖЪР. КАКВО ЩЕ МУ/Ї КАЖЕТЕ?“ – МОДЕРАТОРЪТ НА ФОКУС
ГРУПАТА*

*„МНОГО Е ПРОСТО. ЩЕ МУ/Ї КАЖА, ЧЕ НИЕ СМЕ БЪДЕЩЕТО НА БЪЛГАРИЯ“ –
МИЛЕНА, 18 Г.*

актуализира на всеки две години. Базата данни ще бъде разделена на (а) десетте ПДПБ и/или (б) четирите области на въздействие. Най-добрите случаи и новите примери могат да бъдат популяризирани чрез каналите в социалните медии.

- ▶ Популяризиране и въвеждане на ПДПБ пред висшия мениджмънт, така че ръководството да даде пример и да покаже, че правата на децата са стратегически важни за устойчивостта на компанията. Изтъкнати изпълнителни директори на отговорни и успешни компании могат да използват влиянието на дружеството като проводник на промени в цялата индустрия, за да действат като бизнес защитници на децата чрез своите лични и фирмени профили в социалните медии.